

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **a) F. S., b) L. S.**, zast. JUDr. Josefem Moravcem, advokátem se sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo nám. 3, Brno, o návrhu žalobkyně b) na určení lhůty k provedení procesního úkonu dle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 As 210/2023,

t a k t o :

- I. Návrh **se zamítá**.
- II. Žalobkyně b) **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Dne 6. 9. 2023 byla u Nejvyššího správního soudu podána kasační stížnost žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2023, č. j. 62 A 97/2021-115; tímto byla zamítnuta jejich žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 9. 2021, č. j. JMK 137001/2021, sp. zn. S-JMK 118639/2021 OÚPSŘ. Kasační stížnost byla doplněna dne 2. 10. 2024. Kasační stížnost je vedena pod sp. zn. 8 As 210/2023 a byla přidělena 8. senátu, konkr. soudci zpravodaji JUDr. Milanu Podhrázkému.

[2] Dne 23. 5. 2024 podala žalobkyně b) (dále „stěžovatelka“) návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu dle § 174a zákona o soudech a soudcích, jelikož se domnívá, že v souladu se stanoviskem Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, měl Nejvyšší správní soud přihlédnout k jejímu vysokému věku a zhoršujícimu se zdravotnímu stavu a věc projednat přednostně. Stěžovatelka stejně jako v podané kasační stížnosti navrhuje, aby se Nejvyšší správní soud řídil stanoviskem Evropského soudu, že soudy i jiné orgány veřejné moci by při vyřizování jim napadlých případů měly s větší péčí přistupovat k těm řízením, jejichž účastníky jsou osoby vážně nemocné či osoby vyššího věku, jelikož negativní důsledky nepřiměřeně dlouhého řízení jsou osobami v pokročilejším věku či osobami těžce nemocnými vnímány zpravidla intenzivněji, a jedná se tak objektivně o výraznější zásah do jejich práva na spravedlivý proces u každé z takových osob; byly-li

takové jejich poměry soudu známy, lze dovodit předpoklad přednostního a bezprůtahového postupu v jejich věcech.

[3] Stěžovatelka se rovněž domnívá, že Nejvyšší správní soud měl přihlédnout také k celkové délce řízení, jež započalo dne 10. 6. 2020 oznámením o zahájení řízení o odstranění stavby – obnovení původního stavu; poukazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. ÚS 3892/18, který k nepřiměřeným průtahům v soudním řízení, jemuž předcházelo zdlouhavé řízení správní, uvedl, že „[č]asový horizont, v němž se účastníkovi dostává konečného rozhodnutí ve věci, je neoddělitelnou součástí měřítek celkové spravedlnosti řízení. Přejde-li spravedlnost pozdě, je to totéž, jako by byla odmítnuta. Čím je tento časový horizont delší, tím více se rozostřují kontury spravedlnosti jak v očích přímých účastníků řízení, tak i v obecném vnímání veřejnosti; celkově se tak oslabuje kredibilita státní moci a specificky moci soudní. Nepřiměřená délka řízení se pak proto přímo odráží v důvěře občana ve stát, jeho instituce a v právo, což je základní podmínka pro fungování legitimního demokratického právního státu (k tomu srov. nález ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 1094/09). Při posuzování, zda bylo porušeno právo na vyřízení věci v přiměřené lhůtě, není rozhodné, jakými konkrétními osobami vyřizujícími předmětnou agendu jsou průtahy zaviněné.“

[4] Stěžovatelka poukazuje na to, že kasační stížnost byla Nejvyššímu správnímu soudu zaslána dne 6. 9. 2023, doplněna byla dne 2. 10. 2023 a žalovaný se k ní vyjádřil dne 26. 10. 2023; odkazuje na § 56 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“), dle kterého soud projednává a rozhoduje věci podle pořadí, v jakém k němu došly; poukazuje na to, že zjistila, že senát projednávající její kasační stížnost přednostně projednal několik kasačních stížností (uvádí celkem 4 spisové značky) s pozdějším datem podání, má tedy za to, že soudu nic nebránilo v tom, aby vyhověl návrhu na přednostní projednání kasační stížnosti.

[5] Stěžovatelka navrhuje, aby příslušný senát Nejvyššího správní soudu určil lhůtu v řízení vedeném pod spisovou značkou 8 As 210/2023 k vydání rozhodnutí ve věci samé, a to do 15 dnů.

[6] K návrhu na určení lhůty se v souladu s § 174a odst. 3 zákona o soudech a soudcích vyjádřil dne 28. 5. 2024 soudce zpravodaj JUDr. Milan Podhrázký, s tím, že návrh stěžovatelky nepovažuje za důvodný. Dle jeho přesvědčení k průtahům v řízení ve smyslu § 174a odst. 8 zákona o soudech a soudcích v dané věci nedošlo. Jak plyne ze soudního spisu v dané věci, procesní úkony nezbytné k přípravě pro rozhodnutí věci byly číněny průběžně a v přiměřených lhůtách (naposledy bylo odesláno zástupci stěžovatelky vyjádření žalovaného správního orgánu dne 13. 11. 2023). Jde-li o rozhodnutí ve věci samé, nejedná se o věc, o níž je třeba rozhodnout v zákonné lhůtě a ani jí ze zákona nesvědčí přednostní režim (§ 56 odst. 3 s. ř. s.). Podotýká, že si je vědom požadavku na přednostní projednání věci, nicméně, v kasační stížnosti uváděné důvody pro přednostní projednání věci nevyhodnotil jako závažné (ve smyslu § 56 odst. 1 s. ř. s.) v takové míře, která by byla dostatečná k předřazení před nejstarší věci, které mu byly jako soudci zpravodaji přiděleny (k dnešnímu dni je v systému soudu ještě evidováno 21 nerozhodnutých věcí, které mu napadly ještě v prvním pololetí roku 2023; věc stěžovatelky napadla soudu až 6. 9. 2023). Poukazuje-li stěžovatelka na věci, v nichž osmý senát NSS projednal a rozhodl pozdější kasační stížnosti, uvedl, že soudcem zpravodajem (a předsedou senátu) byl pouze ve dvou věcech, přičemž jednou se jednalo o opakovanou kasační stížnost navíc týkající se stavby

dopravní infrastruktury (viz § 2 odst. 2 zákona č. 416/2009 Sb.); ve druhé věci pak šlo o přezkum usnesení o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (viz § 56 odst. 2 s. ř. s.). K dalším odkazovaným věcem, byť se jednalo o věci jiného předsedy senátu (soudce zpravodaje), pro úplnost dodal, že v první z uvedených věcí Nejvyšší správní soud vysvětlil, proč ji projednal přednostně (viz usnesení NSS ze dne 1. 11. 2023, čj. 8 As 224/2023-48, bod 22), ve druhé věci šlo opět o stavbu dopravní infrastruktury (zalhůtovaná věc). K požadovanému úkonu a navrhované lhůtě (rozhodnutí ve věci samé ve lhůtě 15 dnů) dodal, že součástí nynějšího podání stěžovatelky je i její sdělení o procesním nástupnictví u druhého ze stěžovatelů; o jeho úmrtí přitom dosud stěžovatelka (ani prostřednictvím svého zástupce) Nejvyšší správní soud neinformovala. V dalším řízení tedy bude nejprve nutné zabývat se právě otázkou procesního nástupnictví.

[7] Nejvyšší správní soud ověřil skutečnosti výše uvedené ze soudního spisu a dospěl k závěru, že návrh není důvodný.

[8] Řízení o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu upravené v § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, představuje promítnutí zásad spravedlivého procesu z hlediska naplnění práva účastníka nebo jiné strany řízení na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů, zakotveného zejména v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

[9] Nejvyšší správní soud již několikrát ve své judikatuře konstatoval, že průtahy v řízení znamenají, že v soudním procesu dochází k neodůvodněně pomalému vyřizování věci napadlé příslušnému soudu či dokonce ke vzniku excesivního stavu, kdy dochází k nečinnosti soudu.

[10] Nejvyšší správní soud v projednávané věci dospěl k závěru, že osmý senát nebyl v daném případě nečinný. Jak vyplývá z předloženého soudního spisu, věci se bezprostředně po jejím obdržení řádně zabýval a činil postupně v přiměřené době všechny nezbytné procesní úkony, jejichž vykonání je ve věci zapotřebí tak, aby věc mohl projednat a rozhodnout. Lze připustit, že po dobu několika měsíců rozhodující senát žádné úkony již nečiní (nicméně bude muset nyní činit další procesní úkony s ohledem na změnu v osobě žalobce, kterou stěžovatelka bezodkladně soudu nesdělila), avšak stav řízení, kdy vykonal veškeré úkony nutné k tomu, aby mohl rozhodnout v dané věci, stále nerozhodl, není sám o sobě známkou průtahu v řízení.

[11] Soudní řád správní respektuje objektivní realitu v českém soudnictví, kdy rozhodující soudci či senáty mají v jednom okamžiku vícero běžících řízení, některá z nich již připravená k projednání a postupně v nich vydávají rozhodnutí, přičemž ostatní věci na rozhodnutí „čekají“. To samo o sobě není zapovězeno z hlediska požadavků spravedlivého procesu, které obecně nevynucují vydání rozhodnutí ihned, jak je to možné, ale pouze brání tomu, aby doba řízení nebyla nepřiměřeně dlouhá. Podstatné zde je, aby řízení nebylo v tomto stavu udržováno po nepřiměřenou dobu.

[12] Nejvyšší správní soud nikterak nezpochybňuje, že přiměřenost délky soudního řízení (i jiných řízení vedených správními orgány) je součástí práva na spravedlivý proces, jednoho ze základních lidských práv garantovaných jak vnitrostátními právními předpisy nejvyšší

právní síly (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), tak i právními předpisy mezinárodního původu, které jsou ve smyslu čl. 10 Ústavy České republiky součástí právního řádu České republiky a mají při aplikaci přednost před zákonem (jedná se zvláště o čl. 6 odst. 1 větu první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod).

[13] Stěžovatelka poukazuje na svůj věk a zdravotní stav a dovolává se stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011. Ten zde k výkladu § 13 odst. 1 věty druhé a třetí a § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, k postupu soudů v případech řízení o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemateriální újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení, zdůraznil, že není přípustné, aby osoba domáhající se poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nepřiměřeně dlouhé řízení se znovu i v tomto řízení ocitala v situaci, kterou je možné kvalifikovat jako nepřiměřenou délku řízení. Nejvyšší správní soud není s uvedeným závěrem ve sporu, byť zde se o takové řízení nejedná. Nicméně v daném stanovisku Nejvyšší soud rovněž v části VI. zmínil, že jakékoli řízení vždy nějakou dobu trvá, a dále na vysokém stupni obecnosti uvedl, že za přiměřenou délku řízení Nejvyšší soud považuje ještě 24 měsíců (nikoli však již delší).

[14] Pokud stěžovatelka poukazuje na požadavek přednostního vyřízení věci, Nejvyšší správní soud neshledal v argumentaci v podané kasační stížnosti žádné relevantní důvody, pro které by věc stěžovatelky (která věcně nespadá pod výčet věcí uvedených v § 56 odst. 3 s. ř. s.) vyžadovala předřazení mimo pořadí (§ 56 odst. 1 *in fine* s. ř. s.); stěžovatelka zde odkazuje na četnou judikaturu týkající se délky řízení, nicméně nikterak neuvádí důvody svědčící naléhavosti přednostního rozhodnutí v této konkrétní věci. Přednostní vyřízení jiných věcí, na které stěžovatelka poukázala, shledal Nejvyšší správní soud opodstatněným; nelze tedy dospět k závěru, že postup osmého senátu byl svévolný či rozporný se zákonem. Pokud soud učinil veškeré nezbytné procesní úkony pro přípravu rozhodnutí ve věci samé a napadlé věci vyřizoval zásadně v pořadí, v jakém mu byly doručeny, nebylo možno mu z pouhé skutečnosti, že z důvodu projednávání a rozhodování přednostních návrhů na zahájení řízení a starších věcí (§ 56 s. ř. s.) nenařídil jednání ve věci mladší jednoho roku, důvodně vytýkat průtahy v řízení.

[15] Nejvyšší správní soud, aniž by zpochybňoval význam celkové délky řízení pro účastníky řízení, se nedomnívá, že na věc stěžovatelky je přílehlavý jí citovaný nálezn Ústavního soudu, dle kterého „*je porušením práva na projednání věcí bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jestliže obecný soud neprojedná přednostně a urychleně věc, jejíž výsledek má bezprostřední dopad na zdravotní stav a kvalitu života stěžovatelky.*“ Uvedené závěry vyslovil Ústavní soud (v roce 2019) v případě těžce nemocné žalobkyně, která se domáhala úhrady zdravotních služeb podle § 16 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, přičemž žádost podala již v roce 2016. V nyní projednávané věci však jde o věc nesrovnatelně odlišnou (jedná se o provedení stavby v rozporu s rozhodnutím stavebního úřadu).

[16] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že dobu, po kterou se stěžovatelce nedostalo dosud rozhodnutí, nelze z hlediska čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod považovat za nepřiměřenou, vyžadující ingerenci soudu ve smyslu § 174a odst. 8 zákona o soudech a soudcích.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 174a odst. 8 zákona o soudech a soudcích, dle kterého hradí náklady řízení o něm stát jen tehdy, je-li návrh uznán jako oprávněný. K tomu v projednávané věci nedošlo, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. června 2024

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu